

Поблукаємо Білоозерськими борами?

Ми живемо в період значного погіршення стану навколишнього середовища: до основних проблем людства додалися ще й екологічні. Їх вирішення має надзвичайно велике значення для подальшого благополучного існування цивілізації. Зусібіч нас лякають різними лихами, катастрофами катаклізмами. Газети й телепередачі насичені інформацією про жертви, втрати й руйнування. Хочеться вірити, що ці тривожні повідомлення будять у душах не тільки паніку та страх, але й бажання допомогти, захистити, передати нащадкам щось більше за неживу пустелю. Саме тому серед першочергових завдань особливе місце займає виховання свідомих та активних членів суспільства.

В Україні проблему екологічної освіти та виховання всіх категорій населення, особливо молоді, почали серйозно розробляти з 1989 р. Уже тоді стало зрозумілим, що формування екологічної свідомості не може відбуватися стихійно. Звичайно, у вирішенні цього важливого завдання пріоритетна роль належить школі. Крім того, зараз функціонує багато організацій, що в тій чи іншій мірі розв'язують проблеми екологічного характеру. Особливу категорію становлять природоохоронні установи, що поряд із основними видами діяльності займаються організацією та проведенням еколого-освітніх заходів.

Наш регіон, на щастя, не залишився осторонь. У квітні 1999 року, з метою збереження типових та унікальних природних комплексів Українського Полісся, був створений Рівненський природний заповідник площею 42274 га, до якого входять чотири окремі масиви, які значно віддалені один від одного. Він став найбільшою природоохоронною установою області. Контора його розташована недалеко від м. Сарни, в урочищі «Дубки». Еколого-освітня діяльність - одне з основних завдань працівників заповідника. Крім того, у 2006 році завдяки активній підтримці директора Василя Бачука, сприянню Державного природознавчого музею НАН України (м. Львів) та старанням працівників наукового відділу (заступник директора з наукової роботи Ніна Волошинова, молодші наукові співробітники Оксана Головка та Ростислав Журавчак, екскурсовод Юлія Журавчак) заснували еколого-просвітницький центр. До його складу ввійшли музей природи, бібліотека та конференц-зал.

У музеї розміщено 15 стендів із фотографіями рідкісних рослин, цінних угруповань, типів ґрунтів, інформацією про структуру, організацію та діяльність-заповідника, невелику колекцію мінералів і гірських порід (15 найменувань), а також експозицію фауни хребетних заповідника та регіону. Відвідувачі дуже задоволені можливістю все детально роздивитися, поставити запитання, поділитися власними спостереженнями. І справді, дуже цікаво на власні очі побачити рослину чи тварину, про яку досі тільки читали. Крім того, готуємо до експозиції колекції пташиних гнізд та яєць і комах. Усі ці скарби нікого не залишають байдужим. Упродовж минулого року музей природи РПЗ відвідали майже 600 осіб різних віку та соціальних

категорій (школярі, вчителі, студенти, журналісти тощо). Приємно, що серед них були також громадяни з Польщі, Канади, Франції та США.

У бібліотеці зібрано майже 200 найменувань літератури на екологічну та природоохоронну тематику, зберігаються гербарні зразки (700 аркушів сушинних рослин), колекції мохів і лишайників. Відеотека налічує 17 науково-популярних фільмів, 8 записів телепередач серію презентацій. У конференц-залі, об'єднаному стільцями й екраном, відбуваються демонстрації фільмів і презентацій, що вдало доповнюють екскурсійний матеріал.

Біля контори давно існує колонія сірих чапель, яке має декілька десятків гнізд. Цієї весни прилетіло 17 пар птахів, в яких уже з'явилися пташенята. Школярі із захопленням розглядають цих чубатих красенів у бінокль. А цьогоріч до галасливої компанії додалася ще пара білих лелек, що звили своє гніздо неподалік. Тепер вони чи нещодня поважно походжають газonom у пошуках їжі.

За час існування еколого-просвітницького центру налагодили співпрацю з відділом освіти РДА, отож з'явилася можливість централізованого контакту з навчальними закладами. Працівники наукового відділу та методисти природничих дисциплін провели два семінари за участю вчителів біології та географії, присвячених формуванню екологічної свідомості учнів на уроках. А спільно з обласною станцією юних туристів організували семінар з учителями загальноосвітніх шкіл і керівниками гуртків позашкільних установ з питань Всеукраїнської багатопрфільної туристсько-краєзнавчої експедиції «Краса і біль України».

Другий рік поспіль учні шкіл і студенти педагогічного коледжу РДГУ беруть активну участь у Всеукраїнській акції «Міжнародний зимовий облік птахів у населених пунктах», що координує Українське товариство охорони птахів (м. Київ). Еколого-просвітницький центр, у свою чергу, координує роботу навчальних закладів району щодо виконання освітньої програми «Лелека» (проект Західноукраїнського орнітологічного товариства, м. Львів). З цієї нагоди для учнів і вчителів освітніх установ регіону оголосили конкурс «Лелека в школі -2007». Автори найкращих і найоригінальніших робіт були нагороджені грамотами та заохочувальними призами. Уже другий рік регулярно проводимо уроки-екохвилинки для учнів молодшого шкільного віку в ЗОШ № 4 м. Сарни...У цьому нам допомагають учитель молодших класів Вікторія Криницька, а також самі діти. Після таких занять хочеться вірити, що наша планета обов'язково здолає економічну кризу.

При обласній Малій академії наук для учнівської молоді організований гурток з лісництва, де школярі знайомляться з біологічними особливостями деревних порід, екологією зелених шат, лісовідновленням і лісорозведенням, фітопатологією, та ентомологією, охороною лісу від шкідників і пожеж та методами боротьби з ними.

Минулого року Рівненський природний заповідник виграв грант на здійснення еколого-просвітницького проекту, що фінансувався з рамках проекту ГЕФ/ЮНЕП «Створення мережі навчальних центрів для працівників охоронних територій Північної Євразії». У заповіднику розробили проект

екологічної стежки «Білоозерські бори». Вона пролягає у Володимирецькому районі, на території Білоозерського лісництва Рівненського природного заповідника неподалік озера Біле. Пройшовши трохи менше п'яти кілометрів, побачите цікаві форми рельєфу, історичні місця, зустрінете типові та рідкісні види рослин і тварин Полісся, навчитесь орієнтуватися в лісі. А ще — відпочинете від цивілізації в заповідному куточку краю.

Зрозуміло, що на цьому не варто зупинятися, тому плануємо розширювати, покращувати та систематизувати свою діяльність. Адже знаємо, що досягнуті результати неодмінно вплинуть на поліпшення екологічної ситуації.

Юлія Журавчак